

УДК 342.951: 351.74

Ещук О.М., к.ю.н., доцент кафедри адміністративного і господарського права Херсонського державного університету

Лінгвістичні аспекти адміністративно-правової охорони

Стаття присвячена лінгвістичним аспектам адміністративно-правової охорони, в ній наголошується, що для приведення вітчизняного законодавства до вимог світового товариства, є потреба вживати слова «охорона» та «захист» в одному розумінні, як синоніми. Таке тлумачення призведе до наступного: не порушуючи нашої самобутності, воно надасть можливості зарубіжним науковцям, адекватно розуміти вітчизняних вчених, юристів та правильно тлумачити законодавства у окресленій вище сфері.

Ключові слова: захист, охорона, адміністративно-правова охорона, правова охорона, правовий захист, світове товариство, мовна політика, адміністративно-правовий захист.

Статья посвящена лингвистическим аспектам административно - правовой охраны, в нем отмечается, что для приведения отечественного законодательства к требованиям мирового сообщества, есть потребность употреблять слова «охрана» и «защита» в одном смысле, как синонимы. Такое толкование приведет к следующему: не нарушая нашей самобытности, оно даст возможность зарубежным ученым, адекватно понимать отечественных ученых, юристов и правильно толковать законодательства в обозначенной выше области.

Ключевые слова : защита, охрана, административно-правовая охрана, правовая охрана, правовая защита, мировое сообщество, языковая политика, административно-правовая защита.

In this article the linguistic aspects of administrative and legal defense are depicted. It states that in order to lead the national legislation to the requirements of the international community, there is a need to use the word "security" and "defense" in one sense, as synonyms. Such an interpretation will be resulted in the the following: without violating of our identity, it will provide opportunities for foreign scientists to understand the national scientists, lawyers adequately and interpret the legislation in the field which is described above correctly.

Keywords: defense, protection, administrative and legal protection, legal protection, legal defense, the international community, language policy, administrative and legal defense.

Постановка проблеми. Зараз треба шукати альтернативні шляхи покращення життя в українському суспільстві, і для цього звичайно треба рухатися шляхом реального забезпечення проголошених у Конституції України прав та свобод людини і громадянина, а також долати труднощі щодо вирішення численних державно-правових проблем.

Ситуація, яка склалася нині, спонукає вітчизняну юридичну науку шукати шляхи покращення адміністративно-правової охорони на сучасному етапі, відповідно до реалій сьогодення.

Життя, честь, гідність громадян, здоров'я, громадський порядок, державний кордон, природа, ось лише невеликий пласт цінностей, котрі потребують ефективної та дієвої адміністративно-правової охорони.

Лінгвістичні аспекти адміністративно-правової охорони потребують подальшого ґрунтовного дослідження, адже їх значне теоретичне та практичне значення має важливе значення для поступального розвитку нашої держави.

Констатуємо, що зазначена вище проблематика досліджена вітчизняною наукою адміністративного права дещо безсистемно і потребує фундаментального теоретичного опрацювання. Вимоги правової соціальної держави, будівництво ринкової економіки

в Україні, розвиток громадянського суспільства потребують вирішення багатьох актуальних правових питань щодо підвищення ефективності діяльності всіх органів публічного управління у цій сфері, а також реального забезпечення прав і свобод людини і громадянина у нашому суспільстві.

Нерозробленість на науковому рівні цих питань, неврегульованість багатьох аспектів адміністративно-правової участі держави в адміністративно-правовій охороні в умовах різноманіття суспільних відносин та динамічного їх розвитку, неузгодженість нормативних актів і зумовили вибір тематики даної наукової статті.

Стан дослідження проблеми. Теоретичним та практичним проблемам, а також перспективам розвитку адміністративно-правової охорони та адміністративно-правового захисту у своїх працях приділяли увагу такі вчені А. В. Венедиктов, А. І. Єлістратов, В. В. Івановский, З. М. Рахлін, В. Д. Резвих, І. Я. Фойницький та багато інших.

Певним чином зазначені вище проблеми вивчали сучасні вітчизняні та зарубіжні вчені в галузі адміністративного права К. Г. Булатов, В.В. Галуцько, І. П. Голосніченко, М.В. Ковалів, В.І. Курило, О.І. Нікітенко, А. Г. Сачава, О. І. Остапенко, О. П. Угровецький, В. У. Хатуаєв, В. І. Шаповал та ін. Проте вони досліджували більш широкі або суміжні суспільні відносини, а лінгвістичних аспектів адміністративно-правової охорони вони або торкалися дуже побічно, або не торкалися взагалі.

Мета даної статті. З'ясування лінгвістичних аспектів адміністративно-правової охорони, співрозмірності сучасних понять «адміністративно-правовий захист» та «адміністративно-правова охорона», яке з них включатиме інше.

Виклад основного матеріалу. Питання співвідношення адміністративно-правової охорони та адміністративно-правового захисту завжди цікавили науковців у сфері адміністративного права, щодо них до цього часу не втихають дискусії в наукових колах.

У загальному вигляді під категорією «охороняти» розуміють: оберігати від небезпеки кого, що-небудь, забезпечувати від загрози нападу, замаху і т. ін.; стояти на варті біля кого, чого-небудь; вартувати, стерегти; оберігати від руйнування, знищення, завдання шкоди і т. ін.; захищати від чого-небудь [1, с. 170].

Хотілося б звернути увагу, що у тлумачному словнику слово «захист» вживається у двох значеннях: як дія за значенням захищати, захистити і захищатися, захиститися, а також розшифровується, як заступництво, охорона, підтримка.

На погляд С.О. Мосьонза, що досліджував суміжну з нами проблематику, концептуальні питання адміністративно-правової охорони сфери науки в Україні, засобами адміністративно-правової охорони створюються сприятливі умови для функціонування окремих об'єктів і галузевих комплексів, усуваються негативні соціально-економічні чинники, вирішується низка інших не юрисдикційних завдань. Відтак, адміністративно-правову охорону потрібно розглядати крізь призму загальної профілактичної функції права, яке покликане не тільки перешкоджати девіантним проявам, а й виступати універсальним засобом організації суспільних відносин, їх головним регулюючим фактором та, водночас, гарантією динамічного розвитку всіх царин суспільного життя [2, с. 106].

Адміністративно-правова охорона вирізняється гуманністю, спрямованістю на переконання населення в доцільності й справедливості заходів, здійснюваних державою, об'єктивній необхідності тих або інших загальнообов'язкових правил.

Вона пов'язана із масштабним використанням перевірених практикою засобів організаційної, масово-політичної та виховної роботи, активним формуванням в суспільній свідомості нетерпимого ставлення до антисоціальних проявів [2, с. 106].

Проте переважна більшість вчених звертає увагу на недопущення ототожнення понять «охорона» і «захист» та вважає, що «охорона» в юридичному розумінні означає позитивний стан норм права, направлений на недопущення порушення суб'єктивних прав і законних інтересів осіб, відображає статистику правовідносин. У свою чергу «захист» характеризується динамікою через реалізацію засобів і форм, що передбачені законодавством для відновлення правового становища потерпілого, притягнення винного до юридичної відповідальності, та застосовуються тоді, коли суб'єктивне право вже порушено [3, с. 192].

У своїх працях В.В. Галуцько слушно зазначає, що адміністративно-правова охорона забезпечується:

- по-перше, за допомогою спеціальних охоронних адміністративно-правових норм, що застосовуються після порушення вимоги регулятивної норми поводитись певним чином, — адміністративно-правовий захист;

- по-друге, на основі безпосередньої реалізації регулятивних адміністративно-правових норм, які спрямовуються на попередження (профі-лактику) протиправних посягань, у випадках високої імовірності порушення суб'єктивних публічних прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, — адміністративно-правова охорона у вузькому розумінні [4, с. 242-247].

Повністю погоджуємося з думками Т.О. Гуржія, що викладені в його працях, в які він вкладає такий сенс: сталий інтерес до феномену адміністративно-правової охорони, галузева наука ще не виробила єдиного консенсусного погляду на його природу та зміст [5, с. 293; 2, с. 102-107].

Наприклад, Р.Б. Шишка визначає, що правовий механізм держави повинен регулювати відносини на користь людини, надати їй можливість без дозволу реалізовувати належні права та правомірні інтереси, забезпечити високий рівень охорони, а в разі порушення цих прав — своєчасний та ефективний захист [6, с. 38; 2, с. 102-107].

Не дивлячись на демократичність мовної політики в ЄС, коли кожна офіційна мова країни ЄС є одночасно офіційною мовою в рамках ЄС, практично спільним знаменником спілкування політиків, бізнесменів, юристів та інших категорій осіб став особливий різновид англійської — середньоевропейська. Відповідно є потреба проаналізувати, який зміст отримають вище зазначені охоронні категорії на англійській мові, та у випадку перекладу з української, втрати ними на англійській сутнісних характеристик, внести у них відповідні зміни і доповнення.

Є потреба звернути увагу, що в англійській мові існує декілька синонімів, які відповідають вітчизняному «захист»: 1) protection - захист, охорона, заступництво, піклування, опіка; прикриття; 2) guard - охорона, захист, вартовий, сторож, захисна стійка; 3) defend — захищати, стояти на сторожі, огорожувати, оборонятися, відстоювати право на щось, надавати підтримку; виправдовувати захищатися на судовому процесі, заперечувати проти звинувачень, захищати на суді, виступати захисником; 4) security — безпека, благополуччя, забезпеченість, забезпечення безпеки; заходи безпеки; захист; охорона, засіб захисту, служба безпеки (в компанії, фірмі), почуття захищеності [7].

Виходячи із зазначеного можна зробити висновки, що: по-перше, в англійській

мові практично не існує різниці між словами «охорона» і «захист»; по-друге, для захисту закону (права) найбільш доцільно вживати англійський аналог «protection»; по-третє, для визначення фізичних осіб, які займаються фізичним захистом вживаються слово «guard»; по-четверте, для позначення фізичних осіб, які займаються юридичним захистом найбільш часто вживаються «defend»; по-п'яте, для позначення професійної юридичної особи (фірми), яка займається захистом використовується термін «security».

Тим самим, для приведення вітчизняного законодавства до вимог світового товариства, щоб вони нас розуміли є потреба вживати слова «охорона», «захист» в одному розумінні, як синоніми. Розділяючи їх для потреб охоронної діяльності по наступному: захист (охорона) у найвищому розумінні («protection in a very narrow sense»), аналогом якого у В.В. Галуцька є охорона у найвищому розумінні; захист (охорона) у вузькому розумінні («protection in the narrow sense»), аналогом якого у В.В. Галуцька є охорона у вузькому розумінні; та захист (охорона) у широкому розумінні («protection in the broadest sense») аналогом якого у В.В. Галуцька є охорона у широкому розумінні.

Чітко визначити, що: для опису захисту права (закону), як юридичної категорії є потреба вживати англійський аналог «protection»; для потреб опису фізичних осіб, які займаються фізичним захистом вживати- «guard»; для позначення фізичних осіб, які займаються юридичним захистом вживати - «defend»; для позначення юридичної особи (фірми), яка займається захистом використовувати термін «security».

Такий підхід, дасть можливість, не порушуючи нашої самобутності можливість зарубіжним вченим, адекватно розуміти вітчизняних вчених, юристів та тлумачити законодавства у сфері правозахисної діяльності.

Виходячи із вище викладених роздумів, а також теорії адміністративно-правової охорони розробленої В.В. Галуцьком можна стверджувати, що адміністративно-правова охорона (захист) у найвищому розумінні — це динамічні (активні) дії публічної адміністрації, спрямовані на відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, усунення перешкод щодо їх здійснення засобами адміністративного права з можливістю застосування заходів адміністративного примусу та притягнення винних до адміністративної відповідальності; адміністративно-правова охорона (захист) у вузькому розумінні — це позитивний статичний стан адміністративного права, спрямований на попередження правопорушень (профілактику злочинів), усунення перешкод, що здійснюється публічною адміністрацією з метою забезпечення прав свобод і публічних законних інтересів фізичних і юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держави; адміністративно-правовий захист у найширшому розумінні складається з елементів адміністративно-правової охорони (захист) у найвищому та широкому розумінні, іншими словами — з сукупності статичної та динамічної діяльності публічної адміністрації, що здійснюється на основі адміністративно-правових норм.

Висновки. Отже, підсумовуючи вище викладене, можна констатувати, що питання співвідношення адміністративно-правової охорони та адміністративно-правового захисту є досить актуальними в наш час, в науці адміністративного права.

Доводиться зазначити, науковці поки що не знайшли єдиного консенсусу щодо їх спів розмірності даних понять.

Ми не можемо заперечити те, що науковці в сфері адміністративного права

цікавляться феноменом адміністративно-правової охорони та адміністративно-правового захисту, ставлять питання в своїх творах про їх співрозмірність та взаємозалежність, проте слід констатувати в нашому дослідженні, що єдиний сталий погляд у всіх науковців на цю проблематику відсутній, вони висловлюють досить різноманітні думки щодо цих юридичних понять.

На наш погляд, для приведення вітчизняного законодавства до вимог світового товариства, є потреба вживати слова «охорона» та «захист» в одному розумінні, як синоніми. Таке тлумачення призведе до наступного: не порушуючи нашої самобутності, воно надасть можливості зарубіжним науковцям, адекватно розуміти вітчизняних вчених, юристів та правильно тлумачити законодавства у окресленій вище сфері.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Новий тлумачний словник української мови : [у 3 т.] / [укладачі В. Яременко, О. Сліпушко]. — К. : Вид-во Аконті, 2003. — Т. 3 : ОБЕ-РОБ. — 927 с.
2. Мосьондз С.О. Адміністративно-правова охорона сфери науки в Україні: концептуальне бачення / С.О. Мосьондз // Науково-аналітичний журнал «Митна справа». — 2012. — № 5 (83), частина 2, книга 2 — С. 102-107.
3. Галуцько В.В. Адміністративно-правова охорона та захист права власності / В. В. Галуцько // Вісник ХНУВС. — 2007. — № 38. — С. 192-198.
4. Адміністративне право України : навчальний посібник у 4-х томах / за заг. ред. В.В. Галуцька. — вид. друге доповнене і перероблене. — Херсон : ХМТ, 2011. — Т. 1 : Загальне адміністративне право. — 334 с.
5. Гуржій Т.О. Державна політика безпеки дорожнього руху: теоретико-правові та організаційні засади: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / Гуржій Тарас Олександрович. — К., 2011. — 553 с.
6. Шишка Р. Б. Охорона прав суб'єктів інтелектуальної власності у цивільному праві України: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03 / Шишка Роман Богданович. — Харків, 2004. — 395 с.
7. Ещук О.М. Філологічний аспект термінології у сфері адміністративно-правової охорони / О.М. Ещук / ACTUAL PROBLEMS OF CORRUPTION PREVENTION AND COUNTERACTION: [Електронний ресурс] // ACTUAL PROBLEMS OF CORRUPTION PREVENTION AND COUNTERACTION — 10 жовтня 2013. — Режим доступу : <http://www.law-property.in.ua/articles/-5-/143-2013-06-01-18-53-09.html> — Назва з екрану.
8. Тлумачення, значення слова «захист» : [Електронний ресурс] / Академічний тлумачний словник (1970-1980) — 23 січня 2013. — Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/zakhyst> — Назва з екрану.
9. Харитонов О. І. Адміністративно-правові відносини : концептуальні засади та правова природа : автореф. дис. ... доктора юрид. наук : спец. — 12.00.07 / О.І. Харитонова. — Одеса, 2004. — 328 с.